

ATVADĪJĀMIES

ATCEROTIES PROFESORU JURI ŠTIKĀNU

(19.03.1920. – 23.01.2014.)

Ievērojamā Latvijas agroķīmiķa, profesora, Dr. hab. agr., Valsts emeritētā zinātnieka Jura Štikāna dzīves un darba cēliens aizsākās 1920. gada 19. martā Rēzeknes apriņķa Ružinas pagasta „Meža Jura” mājās. Pēc Sakstagala pamatskolas beigšanas 1934. gadā, skološanās uz vairākiem gadiem jāpārtrauc, lai palīdzētu vecākiem saimniecībā, taču šajā laikā viņš ir aktīvs mazpulcēns. Kad 1941. gadā rodas iespēja mācības turpināt, Juris iestājas Aglonas lauksaimniecības vidusskolā. 1945. gadā J. Štikāns uzsāk studijas Latvijas lauksaimniecības akadēmijā, un jau kā 2. kursa students paralēli studijām 1946. gadā sāk strādāt par vecāko laborantu profesora Jāņa Peives vadītajā Mikroelementu laboratorijā. 1949. gadā pēc agronoma diploma iegūšanas J. Štikāns tiek norīkots darbā uz Kuldīgas mašīnu un traktoru staciju (MTS), kur, organizēdams un vadīdams agroķīmisko laboratoriju, darbojas līdz 1953. gadam. Nākamais darba posms saistīts ar ZA Meliorācijas institūta Pēterlauku izmēģinājumu staciju. Tur no 1953. līdz 1960. gadam J. Štikāns kā vadošais pētnieks uzsāk augšņu kaļķošanas un mēslošanas pētījumus, skaidro māla cauruļu drenāžas efektivitāti Zemgales līdzenuma pārmitrajās platībās un lucernas audzēšanas īpatnības velēnu karbonātu augsnes. Kopš 1951. gada J. Štikāns ir ZA Augsnes zinību un zemkopības institūta neklātienes aspirants un profesora Kārļa Bamberga vadībā uzsāk pētījumus par pilnvērtīgu kūdras un kūtsmēslu kompostu sagatavošanu. 1957. gadā aizstāv lauksaimniecības zinātņu kandidāta disertāciju.

Turpmākais darba ceļš J. Štikānu aizved uz Jelgavu, uz Latvijas Hidrotehnikas un meliorācijas zinātniskās pētniecības institūtu: tur no 1960. gada līdz 1977. gadam viņš strādā par vecāko zinātnisko līdzstrādnieku un, ierīkodams izmēģinājumus Ventspils, Ogres un Rēzeknes rajonā, aktīvi pievēršas pētījumiem par skābo augšņu kaļķošanu. J. Štikāns ir izstrādājis tehnoloģijas augšņu kaļķošanas darbu veikšanai, kā arī metodes šo darbu kvalitātes kontrolei, kas bija noderīgi visām brigādēm, kas Latvijā veica augšņu kaļķošanu saimniecībās. 1980. gadā tiek aizstāvēta lauksaimniecības zinātņu doktora disertācija par augšņu kaļķošanas efektivitātes paaugstināšanu meliorētās un jaunapgūstamās zemēs.

No 1977. gada līdz 1996. gadam J. Štikāns strādā Latvijas Zemkopības ZPI, kā arī uz nepilnu slodzi Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Augsnes zinātnes un agroķīmijas katedrā. 1981. gadā Skrīveros tiek izbūvēts unikāls lauka drenāžas stacionārs, ar kura palīdzību var veikt pētījumus, lai kompleksi skaidrotu kaļķošanas un mēslošanas ietekmi uz laukaugu ražu, augsnes agroķīmisko īpašību izmaiņām, kā arī uz augu barības elementu izskalošanos ar dreņu noteci. Izmēģinājums turpina darboties vēl šodien.

J. Štikāns ir sarakstījis piecas monogrāfijas, vairāk nekā 90 zinātniskas publikācijas, kā arī dažādus ieteikumus un ap 130 populārzinātnisku rakstu. Plašāka informācija par jubilāru atrodama viņa autobiogrāfiskajā darbā „Kā veidojās un pildījās mani zinību apcirkņi” (Jelgava, 1995) un emeritēto zinātnieku atmiņu grāmatā „Zinātne un mana dzīve” (1. sēj., LU). J. Štikāns bijis vairāku padomju loceklis, vadījis piecu, konsultējis divu zinātņu kandidātu disertāciju izstrādi un bijis oficiālais oponents. Vairākkārtīgi piedalījies un guvis atzinību Vissavienības izstādēs. Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas Goda loceklis (1993), Latvijas Augsnes zinātnes biedrības un Latvijas Agronomu biedrības biedrs.

Kopš 1996. gada J. Štikāns ir emeritētais zinātnieks. Mūsu atmiņās viņš paliks kā erudīts zinātnieks un lauksaimniecības speciālists, kā dzimtenes patriots un ar dziļu optimismu apveltīts dzīves filozofs, kurš dāsni dāvinājis apkārtējiem savu zināšanu un pieredzes zelta graudus.

Apglabāts Jelgavā, Bērzu kapsētā.

Lauksaimniecības fakultātes vārdā prof. Aldis Kārklīņš